

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 21 ja 32 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 21 ja 32 §:n muuttamisesta (HE 155/2022 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 69/2022 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Eeva Mäenpää, valtiovarainministeriö
- finanssiasiantuntija Unna Heimberg, valtiovarainministeriö
- talousjohtaja Pasi Rentola, opetus- ja kulttuuriministeriö
- erityisasiantuntija Olli Riikonen, Suomen Kuntaliitto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia siten, että kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosenttia alennettaisiin 1,50 prosenttiyksiköllä. Vuoden 2023 alusta valtionosuusprosentti olisi 22,09 prosenttia ja kuntien omarahoitusosuus olisi 77,91 prosenttia.

Ehdotetussa valtionosuusprosentin muutoksessa on otettu lisäyksenä huomioon 0,12 prosenttiyksikköä liittyen uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen siten, että valtionosuusprosentti on 100. Uusina ja laajenevina tehtävinä on otettu huomioon oppivelvollisuuden laajentaminen (1,0 miljoonaa euroa), varhaiskasvatuksen tuki (8,75 miljoonaa euroa), turvallinen opetukseen palaaminen opetuksesta epäämisen jälkeen (0,35 miljoonaa euroa), alueelliset opiskeluhoollon yhteistyöryhmät (0,27 miljoonaa euroa), kuntien opiskeluhoollon suunnitelmat (0,06 miljoonaa euroa), sitouttava koulu yhteistyö (3,33 miljoonaa euroa), juomavesidirektiivin toimeenpano (1,28 mil-

Valiokunnan mietintö HaVM 28/2022 vp

joonaa euroa) sekä varhaiskasvatuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat (0,38 miljoonaa euroa). Tehtävämuutosten yhteydessä otetaan huomioon siirto Valtiokonttorille kuntien automaattisen talousraportoinnin ylläpitokustannuksiin (0,15 miljoonaa euroa). Lisäksi on otettu huomioon yhteensä 0,33 prosenttiyksikköä liittyen työmarkkinatuen korjauserään, valtionosuusjärjestelmän vuoden 2010 järjestelmämuutoksen tasaukseen ja maakuntaliittojen tehtäviin liittyvien valtionosuuden lisäysten muuttamisesta määräaikaista lisäyksistä pysyviksi lisäyksiksi.

Valtionosuusprosenttia laskisivat vuonna 2023 valtionosuusjärjestelmässä käyttöön otettavat uudet hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, asukasmäärän kasvun ja syrjäisyyden lisäosat, joiden rahoitus toteutetaan valtionosuusjärjestelmän sisällä valtionosuusprosenttia pienentämällä (1,61 prosenttiyksikköä). Lisäksi osana hallituksen kehysriihessä päättämiä uudelleenkehennuksia kuntien valtionosuuksien tasoa alennettaisiin pysyvästi 33 miljoonalla eurolla (0,34 prosenttiyksikköä), johon sisältyy kuntien harkinnanvaraisen yhdistymisavustuksen pienentäminen 4,5 miljoonaa euroa ja vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien harkinnanvaraisen yhdistymisavustuksen pienentäminen 4,5 miljoonaa euroa. Lisäksi kuntien digitalisaation edistämiseen ei osoiteta rahoitusta vuonna 2023, minkä johdosta valtionosuuteen kohdistuu 10 miljoonan euron määräaikainen vähennys vuonna 2023. Uudelleenkehennukset vähentävät peruspalvelujen valtionosuutta yhteensä 43 miljoonaa euroa vuonna 2023.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi myös kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen vuonna 2023 kohdistuvista määräaikaista vähennyksistä, joita olisivat pitkäaikaistyöttömien eläketuen menojen vähennys 0,18 euroa asukasta kohden (1 miljoona euroa) sekä edellä mainittu kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmän päättämiseen liittyvä 10 miljoonan euron vähennys 1,81 euroa asukasta kohden. Valtionosuuteen ei enää tehtäisi määräaikaista vähennystä, joka koskee lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan rahoitusta eikä määräaikaista lisäystä, joka koskee kuntien velvollisuutta osallistua sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmisteluun.

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2023 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus vuonna 2023

Kunnan peruspalvelujen valtionosuutta koskeva sääntely on uudistettu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen yhteydessä. Uusi laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (618/2021, jäljempänä valtionosuuslaki) tulee voimaan 1.1.2023. Lailla on kumottu vuoden 2022 loppuun voimassa oleva laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (1704/2009).

Hallituksen esityksessä on kyse vuotuisesta valtionosuuslain muutoksesta, jolla säädetään kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentista sekä valtionosuuteen tehtävistä määräaikaista vä-

Valiokunnan mietintö HaVM 28/2022 vp

hennyksistä ja lisäyksistä seuraavalle talousarviovuodelle. Käsiteltävänä oleva esitys sisältää ehdotukset vuodelle 2023, ja se liittyy vuoden 2023 valtion talousarvioesitykseen.

Lakiehdotuksen mukaan vuoden 2023 alusta kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti on 22,09 prosenttia. Valtionosuusprosentti alenee 1,50 prosenttiyksikköä kuluvan vuoden prosenttiin verrattuna. Valtionosuusprosentin laskua selittää pääosin tekninen, sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksesta johtuva järjestelmän sisällä tehtävä muutos, jossa vuonna 2023 käyttöön otettavat uudet hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, asukasmäärän kasvun ja syrjäisyyden lisäosat rahoitetaan valtionosuusjärjestelmän sisällä valtionosuusprosenttia pienentämällä. Tältä osin valtionosuus ei koko maan tasolla laske, vaan se jakautuu kuntien välillä eri tavalla uusien määräytymistekijöiden perusteella. Todellista laskua valtionosuusprosenttiin sen sijaan merkitsee vuosien 2023—2026 julkisen talouden suunnitelman mukainen 33 miljoonan euron valtionosuuden pysyvä vähennys.

Valtionosuusprosentissa on huomioitu 100 prosentin valtionosuus aiemmin päätetyissä ja vuodelle 2023 esitetyissä uusissa ja laajenevissa valtionosuustehtävissä. Vuoden 2023 talousarvioesitykseen liittyvät esitys laiksi perusopetuslain muuttamisesta (sitouttava koulu yhteistyö, HE 162/2022 vp), esitys laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (juomavesidirektiivin toimeenpano, HE 196/2022 vp) sekä esitys laiksi tasa-arvolain muuttamisesta ja esitys laiksi yhdenvertaisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat varhaiskasvatuksessa, HE 177/2022 vp ja HE 148/2022 vp).

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi myös kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen vuonna 2023 kohdistuvista määräaikaista vähennyksistä, joita ovat pitkäaikaistyöttömien eläketuen menojen vähennys 0,18 euroa asukasta kohden (1 miljoonaa euroa) sekä kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmän päättämiseen liittyvä vähennys 1,81 euroa asukasta kohden (10 miljoonaa euroa).

Lisäksi valtionosuuteen vaikuttaa vuonna 2023 muun ohella 3,8 prosentin indeksitarkistus, joka lisää valtionosuuksia 89 miljoonaa euroa. Sen sijaan kustannustenjaon tarkistusta ei tehdä valtionosuuslain siirtymäsäännösten mukaan vuosille 2023 ja 2024, vaan se tehdään ensimmäisen kerran vasta vuodelle 2025.

Täydentävään talousarvioesitykseen sisältyy esitys määrärahalisäyksestä, joka koskee kuntien digitalisaation edistämistä. Kyse on aiempina vuosina käyttämättä jääneen määrärahan (yhteensä 8 miljoonaa euroa, joka on 1,45 euroa asukasta kohden) palauttamisesta valtionosuuteen. Valiokunta toteaa, että täydentävä talousarvioesitys on tarpeen ottaa huomioon lakiehdotuksen 32 §:ssä säädettävissä määräaikaissa lisäyksissä ja vähennyksissä. Palautus ehdotetaan huomioitavaksi kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmän päättämiseen liittyvässä vähennyksessä, minkä seurauksena kyseinen vähennys pienenee 0,36 euroon asukasta kohden (hallituksen esityksessä 1,81 euroa asukasta kohden). Valiokunta viittaa jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa esitettyyn.

Valiokunnan mietintö HaVM 28/2022 vp

Siirtolaskelmissa huomioon otettavat verotulot

Vuoden 2023 alusta voimaan tulevan valtiosuuslain 57 §:n 4 momentin (701/2022) sanamuodon mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuun siirron vuoksi kunnilta hyvinvointialueille siirrettävät tulot tarkistetaan vuoden 2022 tilinpäätöstietojen perusteella koko maan tasolla hyvinvointialueille siirtyviä kustannuksia vastaaviksi.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan sote-uudistuksen rahoituslaskelmia valmisteltaessa on kuitenkin eri vaiheissa käytetty edellä mainitusta sanamuodosta poiketen tilinpäätöstietojen sijasta maksuunpanon mukaisia verotuloja. Tilinpäätöstietojen mukaisiin verotuloihin sisältyy useammalta verovuodelta kertyneitä veroja. Maksuunpanon mukaisilla verotuloilla tarkoitetaan puolestaan tietyn verovuoden verotuloja, joita tilitetään kunnille usean kalenterivuoden ajan. Kun sote-uudistuksen rahoituslaskelmat tarkistetaan vuonna 2023 vuoden 2022 tasossa, olisi perusteltua, että verotulot kuvaavat vuoden 2022 tilannetta siten, että niihin ei sisälly tilinpäätöstietojen mukaisia aikaisemmilta vuosilta tilitettyjä, nykyisten korkeampien veroprosenttien mukaisia verotuloja.

Selvityksen mukaan myös sote-uudistukseen liittyvä kuntien veroprosenttien leikkausosuus (12,64 prosenttiyksikköä) on laskettu keväällä 2022 vuoden 2022 maksuunpanoennusteen mukaan. Tästä syystä leikkausosuuden tuottama verotulo tulisi tarkistuslaskennassa laskea nimenomaan maksuunpannuista veroista, jolloin verotulojen siirto toteutuu tarkoituksenmukaisella tavalla.

Valiokunnan saamasta selvityksestä ilmenee, että jos rahoituslaskelma tehtäisiin 4 momentin vahvistetun sanamuodon mukaisesti, siirtyisi siirtolaskelmassa kunnilta väärä määrä veroja. Aikaisemmilta vuosilta kunnille vuonna 2022 tilitettävien verojen osuus voi kuntakohtaisesti vaihdella, eikä näitä aikaisempien vuosien tilityksiä voida erottaa vuodelta 2022 kertyneistä veroista. Tämä vääristäisi kunnilta siirrettäviä veroja rahoituslaskelmissa. Vääristyminen siirtyvissä verotuloissa heijastuu myös valtiosuuksiin. Siirtolaskelmassa kustannusten ja tulojen välinen täsmäytys tehdään viime kädessä valtiosuuksista. Jos verotuloja siirtyy virheellinen määrä, tulee valtiosuuksiin liian suuri tai liian pieni pysyvä vähennys tai lisäys.

Valtiovarainministeriön syksyllä 2022 tekemän veroennusteen mukaan vuodelle 2022 tilitettyjen verojen taso on noin 200 miljoonaa euroa pienempi kuin maksuunpanon mukainen ennustettu verotulojen taso. Selvityksen mukaan on arvioitavissa, että 12,64 prosenttiyksikköä tuottaisi vähemmän veroa tilitettyjen verojen mukaan kuin maksuunpantujen mukaan. Lain vahvistettua sanamuotoa sovellettaessa kunnilta siirtyisi siis tilitettyjen verojen perusteella vähemmän veroja hyvinvointialueiden rahoitukseen, ja valtiosuutta pitäisi leikata enemmän kustannusneutraalisuuden säilyttämiseksi. Kuntakohtaisesti tilitettyjen ja maksuunpantujen verojen välillä on vaihtelua kumpaankin suuntaan.

Vuoden 2022 verotus valmistuu marraskuussa 2023. Lopulliset maksuunpanotiedot ovat vietävissä sote- ja valtiosuuslaskelmiin vasta silloin, mikä on myöhäinen ajankohta suhteessa kuntien talousarviovalmisteluun. Vaikka lopulliset tiedot vuonna 2022 maksuunpannuista veroista saadaan vasta tällöin, ovat kesä—elokuussa 2023 saatavat ennakkotiedot valiokunnalle esitetyn selvityksen mukaan käytännössä hyvin lähellä lopullisia. Valtion varsinaiseen talousarviovalmis-

Valiokunnan mietintö HaVM 28/2022 vp

teluun lopullinen tieto maksuunpannuista veroista ja valtionosuuden leikkauksesta ei vielä ehdi. Valtionosuusmomentin määrärahataso voidaan kuitenkin tarkistaa loppuvuodesta joko täydentävässä talousarvioesityksessä tai seuraavana vuonna lisätalousarviossa. Tämä on vakiintunut käytäntö myös muiden liian myöhään valmistuneiden valtionosuuden laskentatekijöiden suhteen.

Saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta katsoo, että valtionosuuslain 57 §:n 4 momentin vahvistetun sanamuodon korjaaminen on selvityksessä kuvatuista syistä aiheellista. Valiokunta katsoo myös, että säännöksen muuttaminen ennen sen voimaantuloa nyt käsiteltävänä olevan esityksen yhteydessä on tarkoituksenmukaista, jotta korjatun säännöksen on mahdollista tulla voimaan samanaikaisesti kuin valtionosuuslaki muiltakin osin eli vuoden 2023 alusta. Valiokunta viittaa jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa esitettyyn.

Kuntien takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset

Valiokunta on useissa eri yhteyksissä kiinnittänyt huomiota siihen, että joissakin nykyisin sote-kuntayhtymämuodossa toimivissa organisaatioissa on toteutettu tai ollaan toteuttamassa tehtäväkohtaisten palkkojen yhdenmukaistamista takautuvasti aiemmilta vuosilta siten, että kumulatiiviset harmonisointierät ovat kohdistumassa sote-uudistuksen siirtolaskennassa käytettäville laskelmavuosille 2021—2022 (myös mm. HaVM 15/2022 vp ja HaVL 28/2022 vp). Tilanteessa, jossa nämä kumulatiiviset kustannuserät vaikuttavat kuntayhtymien jäsenkuntien sote-menoihin edellä mainittuina laskentavuosina eikä näistä ole tehty aiemmille tilikausille kirjanpidollisia varauksia, vääristää tilanne siirtolaskentaa. Takautuvan palkkaharmonisoinnin vaikutus voi yksittäisellä alueella olla suuruusluokaltaan jopa useampi kymmenen miljoonaa euroa. Kustannukset vaikuttavat oleellisesti uudistuksen siirtolaskelmaan, mutta myös uuteen valtionosuusjärjestelmään sisältyviin suuriin tasauselementteihin, muutosrajoittimeen ja järjestelmämuutoksen tasaukseen. Palkkaharmonisaatio lisää edellä tarkoitettujen alueiden kuntien kustannustasoa, mikä pienentää kunnan valtionosuutta muutosrajoittimen kautta. Lisäksi se heikentää kunnan talouden tasapainotilaa, joka on järjestelmämuutoksen tasauksen laskennan perusta. Eri alueiden kunnat ovat siten eri asemassa riippuen siitä, onko palkkaratkaisut tehty vai tehdäänkö ne vasta sote-uudistuksen voimaantulon jälkeen. Valiokunta katsoo, että kuntien tilinpäätöksiin sisältyvät, takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset tulee vähentää täysimääräisesti niin, että kunnilta siirtyvä kustannus kuvaa todellista vuosien 2021 ja 2022 kustannustasoa ja etteivät kyseisten alueiden kunnat jää pysyvästi eriarvoiseen asemaan muiden alueiden kuntiin nähden.

Kuntien talousnäkymät

Vuosi 2023 on hyvin poikkeuksellinen kuntataloudessa niin menojen kuin tulojenkin kehityksen osalta. Sote-uudistuksen toteutuessa nopeasti kasvavat väestön ikääntymiseen liittyvät menopaineet siirtyvät kunnilta hyvinvointialueille. Uudistuksessa siirretään hyvinvointialueiden rahoitukseen 70 % eli 5,4 miljardia euroa peruspalvelujen valtionosuuksista ja 70 % eli 1,9 miljardia euroa verotulomenetysten korvauksista. Kuntatalouden kokonaisuudessa muutos on kunta-valtio-suhteessa neutraali.

Sote-uudistuksen jälkeen kuntatalouden jäljelle jäävistä kustannuksista suurin osa syntyy varhaiskasvatuksen sekä koulutuksen järjestämisestä. Varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen perusrahoitus kulkee pääosin valtiovarainministeriön pääluokkaan sisältyvän kuntien perus-

Valiokunnan mietintö HaVM 28/2022 vp

palvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä valtionrahoitus täydentää kuntien sivistystoimen valtionrahoitusta.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan sote-uudistuksen myötä kuntien veroprosenttieroit py-syvät absoluuttisesti ennallaan, mutta suhteellisesti erot kasvavat. Valiokunnan huomiota on kiin-nitetty siihen, että jatkossa sote-uudistuksen seurauksena on kuntia, joissa peruspalveluiden, esi-merkiksi perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen, kustannukset asukasta kohti ovat matalammat kuin naapurikunnassa, mutta kunnallisveroprosentti voi olla kuitenkin merkittävästi korkeampi. Samaan aikaan tämä matalamman veroprosentin kunta voi saada myös huomattavasti suurempia valtionosuuksia. Samalla valiokunta toteaa, että kuntien verotuloissa kunnallisveron painoarvo pienenee, kun taas kiinteistöveron suhteellinen osuus kasvaa.

Vuoden 2023 alusta voimaan tulevan valtionosuuslain mukaan valtionosuusjärjestelmän rakenne pysyy lähestulkoon samana kuin ennen sote-uudistusta. Valtionosuus määräytyy jatkossakin kun-tien tarve- ja olosuhde-eroja kuvaavien kriteereiden mukaan. Kuntien peruspalvelujen val-tionosuuteen sisältyvillä tasauselementeillä tasataan kuntien välisiä eroja palvelujen järjestämi-sen kustannuksissa sekä tulopohjissa. Hallintovaliokunta toteaa, että kuntien erilaisten kustan-nus- ja tulorakenteiden seurauksena eräiden kuntien sote-uudistukseen liittyvät tasauselementit ovat kuitenkin niin merkittäviä, että valtionosuuksien merkitys kunnan tulorakenteessa muuttuu ja eräillä kunnilla peruspalveluiden valtionosuus painuu negatiiviseksi. Tähän myös perustusla-kivaliokunta on kiinnittänyt valtioneuvoston huomiota.

Kuntien, ja hyvinvointialueidenkin, lähiaikojen näkymiin sisältyy erilaisia epävarmuuksia. Esi-merkiksi palkkaratkaisut, kustannusten nousu ja sote-uudistuksen myötä tapahtuvat muutokset, kuten myös Ukrainan sotaa pakenevien tilapäistä suojelua saavien asettuminen kuntaan, voivat aiheuttaa ennakoimattomia menoja. Myös sote-uudistuksen laskelmat vielä tarkentuvat. Kuntata-louteen kohdistuu lisäksi tulevien vuosien aikana muitakin muutoksia, esimerkiksi vuoden 2025 alusta voimaan tulevaksi ehdotettu julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjessä-mistä koskeva uudistus. Valiokunta katsoo, että uudistusten yhteisvaikutuksista on tärkeää saada tietoa ja kokemusta. Esimerkiksi vertailukelpoisten tilinpäätöstietojen saaminen voi monien uudistusten ja siirtymäaikojen vuoksi kuitenkin olla haastavaa. Kuntien rahoitusjärjestelmän ke-hittämistyössä on tarpeen ottaa huomioon kuntien rahoituksen kokonaisuus ja siihen kohdistuvat muutokset, jotta järjestelmä vastaisi entistä paremmin kuntien erilaisiin tilanteisiin ja toimin-taympäristön muutoksiin.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

32 §. Määräaikaiset kuntien valtionosuuteen kohdistuvat vähennykset ja lisäykset. Kunti-en digitalisaation edistämiseen ei varsinaisessa talousarvioesityksessä ole osoitettu rahoitusta vuonna 2023, minkä vuoksi valtionosuuteen kohdistuu 10 miljoonan euron määräaikainen vähen-nys vuonna 2023 (1,81 euroa asukasta kohden). Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen palau-tetaan kuitenkin vuonna 2023 aikaisemmilta vuosilta käyttämäksi jäänyttä digitalisaation edistä-miseen osoitettua rahoitusta 8 miljoonaa euroa (1,45 euroa asukasta kohden). Yleisperusteluissa todetun mukaisesti valiokunta ehdottaa, että tämä täydentävään talousarvioesitykseen sisältyvä määrärahalisäys otetaan huomioon pykälän 2 momentissa, johon sisältyy edellä mainittu digita-

Valiokunnan mietintö HaVM 28/2022 vp

lisaation kannustinjärjestelmää koskeva vähennys. Näin ollen 2 momentissa ehdotettava vähennys on 0,36 euroa asukasta kohden.

57 §. Voimaantulo. (Uusi). Pykälän 4 momentissa säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämistä vastaavan siirron vuoksi kunnilta hyvinvointialueille siirrettävien tulojen tarkistamisesta. Momenttia on muutettu lailla 701/2022, ja se tulee voimaan 1.1.2023. Yleisperusteluissa mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta ehdottaa, että 4 momentin sanamuotoa täydennetään tässä yhteydessä vielä säännöksellä, jonka mukaan siirrettävät tulot tarkistetaan verotulojen osalta valmistuneen verotuksen mukaisten maksuunpantujen verotulojen perusteella.

Johtolause ja lain nimike. Valiokunnan ehdottamien muutosten vuoksi myös johtolause ja lain nimikettä on tarpeen muuttaa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 155/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain ~~21 ja 32 §:n~~ muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 21 §:n 1 momentti, 32 § ja 57 §:n 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 57 §:n 4 momentti laissa 701/2022, seuraavasti:

21 §

Valtionosuusprosentti ja kunnan omarahoitusosuus

Kunnan 6—12 §:ssä tarkoitettujen laskennallisten kustannukset jakautuvat siten, että kuntien valtionosuus on 22,09 prosenttia (*valtionosuusprosentti*) ja kuntien omarahoitusosuus on 77,91 prosenttia.

Valiokunnan mietintö HaVM 28/2022 vp

32 §

Määräaikaiset kuntien valtionosuuteen kohdistuvat vähennykset ja lisäykset

Vuonna 2023 kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta vähennetään 0,18 euroa asukasta kohden pitkäaikaistyöttömien eläketuen menojen vähennyksestä johtuen.

Vuonna 2023 kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta vähennetään 0,36 euroa asukasta kohden liittyen kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmän päättymiseen.

57 § (Uusi)

Voimaantulo

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuun siirron vuoksi kunnilta hyvinvointialueille siirrettävät tulot tarkistetaan vuoden 2022 tilinpäätöstietojen ja verotulojen osalta valmistuneen verotuksen mukaisten maksuunpantujen verotulojen perusteella koko maan tasolla hyvinvointialueille siirtyviä kustannuksia vastaaviksi. Tulojen ja kustannusten erotus otetaan huomioon peruspalvelujen valtionosuudessa vuodesta 2024 lukien. Jos kunnilta on tarkistuksen perusteella koko maan tasolla siirtynyt tuloja vähemmän kuin kustannuksia, erotusta vastaava määrä vähennetään kunnille myönnettävästä valtionosuudesta. Jos tuloja on siirtynyt enemmän kuin kustannuksia, erotusta vastaava määrä lisätään kunnille myönnettävään valtionosuuteen. Vähennys tai lisäys otetaan huomioon valtionosuudessa kaikissa kunnissa asukasta kohti yhtä suurena eränä. Vastaavasti vuoden 2023 osalta erotuksesta otetaan huomioon jälkikäteen valtionosuuden lisäyksenä tai vähennyksenä puolet vuonna 2024 ja puolet vuonna 2025

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö HaVM 28/2022 vp

Helsingissä 29.11.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mari Rantanen ps
varapuheenjohtaja Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Hanna Holopainen vihr
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Matti Semi vas
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Kari Tolvanen kok
jäsen Heidi Viljanen sd
varajäsen Ben Zyskowicz kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne